

Назва навчальної дисципліни	Оцінка та охорона біорізноманіття
Галузь знань	<i>Е Природничі науки, математика та статистика</i>
Спеціальність	<i>Е2 Екологія</i>
Кількість кредитів	4
Шифр навчальної дисципліни	<i>ВК</i>
Прізвище, ім'я, по батькові викладача	<i>Кратко Ольга Вікторівна</i>
Науковий ступінь	<i>кандидат історичних наук</i>
Вчене звання	<i>доцент</i>
Посада викладача	<i>завідувач кафедри</i>
Контактний телефон викладача	<i>0936950735</i>
Профайл викладача	http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/Henrikh/bio_kaf/vykladachi/kratko.pdf
E-mail викладача	kratkoolya@gmail.ua
Розклад консультацій	<i>Очні консультації</i>
Час проведення	<i>14.40 – 17.00</i>
Місце проведення	<i>45 ауд.</i>

Опис дисципліни

Освітній компонент «Оцінка та охорона біорізноманіття» належить до вибірових компонентів циклу професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП Екологія. Метою дисципліни є формування у здобувачів системного розуміння закономірностей формування та функціонування біологічного різноманіття, сучасних підходів до його оцінювання, моніторингу, збереження та відновлення в умовах природних і антропогенних змін.

У процесі вивчення дисципліни розглядаються рівні та компоненти біорізноманіття, методи його оцінки, показники видового, генетичного та екосистемного різноманіття, сучасні підходи до моніторингу стану біоти, основні чинники втрати біорізноманіття та їх екологічні наслідки. Особлива увага приділяється охороні рідкісних і вразливих видів, збереженню природних оселищ, розвитку природно-заповідного фонду, формуванню екологічних мереж, відновленню деградованих екосистем та застосуванню сучасних природоохоронних підходів. Практична спрямованість дисципліни передбачає використання інформаційних ресурсів, аналіз даних про стан біорізноманіття та розроблення заходів щодо його збереження.

Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є попередні навчальні дисципліни: «Загальна екологія», «Екологія рослин і тварин», «Екосистемологія», «Заповідна справа та охорона природи», «Моніторинг довкілля».

Постреквізити. Результати навчання за дисципліною можуть бути використані під час вивчення інших професійно орієнтованих дисциплін, виконання кваліфікаційної роботи, проходження практики та здійснення професійної діяльності у сфері оцінки стану довкілля, охорони природи та збереження біологічного різноманіття.

Навчальний контент

Теми лекцій	Теми практичних занять	Методи контролю	К-ть балів
Змістовий модуль I. Теоретичні основи оцінки біорізноманіття			
Тема 1. Біорізноманіття як складова природних екосистем. Рівні та компоненти біорізноманіття	Біорізноманіття як складова природних екосистем. Рівні та компоненти біорізноманіття	Усне та письмове опитування, тестовий контроль	16
Тема 2. Видове різноманіття та методи його оцінювання	Видове різноманіття та методи його оцінювання		
Тема 3. Генетичне та екосистемне різноманіття	Генетичне та екосистемне різноманіття		
Тема 4. Показники та методи оцінки стану біорізноманіття	Розрахунок та інтерпретація показників біорізноманіття		
Змістовий модуль II. Чинники змін і моніторинг біорізноманіття			
Тема 5. Основні чинники втрати біорізноманіття	Оцінювання впливу антропогенних чинників на біорізноманіття	Усне та письмове опитування, тестовий контроль	16
Тема 6. Фрагментація природних оселищ та її вплив на біорізноманіття	Оцінка наслідків фрагментації оселищ для біорізноманіття		
Тема 7. Моніторинг біорізноманіття: принципи, методи та інформаційні ресурси	Методи моніторингу біорізноманіття та робота з інформаційними ресурсами		
Тема 8. Оцінка стану біорізноманіття природних екосистем	Аналіз даних та оцінка стану біорізноманіття природної території		
Змістовий модуль III. Охорона та відновлення біорізноманіття			
Тема 9. Сучасні підходи до охорони біорізноманіття	Сучасні підходи та стратегії збереження біорізноманіття	Усне та письмове опитування, тестовий контроль	16
Тема 10. Охорона рідкісних і зникаючих видів	Оцінка стану та заходи охорони рідкісних і зникаючих видів		
Тема 11. Природно-заповідний фонд як основа збереження біорізноманіття	Роль об'єктів природно-заповідного фонду у збереженні біорізноманіття		
Тема 12. Екологічна мережа та збереження природних оселищ	Оцінка ролі екологічної мережі у збереженні біорізноманіття		
Тема 13. Відновлення біорізноманіття та управління природними екосистемами	Розроблення заходів щодо збереження та відновлення біорізноманіття		
Індивідуальне навчально-дослідне завдання			
Підсумковий контроль			12
Всього			40
			100

Навчальний контент
Вивчення навчальної дисципліни «Оцінка та охорона біорізноманіття» дасть змогу здобувачу вищої освіти здобути та підсилити такі програмні компетентності та результати навчання

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ІК	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.
ЗК03.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК04.	Здатність розробляти та управляти проєктами.
ЗК06.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ФК12.	Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.
ФК15.	Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.
ФК18.	Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.
Індекс в матриці ОП	Програмні результати навчання
ПР01.	Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля.
ПР02.	Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.
ПР11.	Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань екології, природокористування та захисту довкілля.
ПР12.	Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Перескладання тем / модулів відбувається під час проведення консультацій керівника курсу.
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час тестового контролю заборонене (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Літературні джерела

Базова:

1. Злобін Ю.А., Кочубей Н.В. Загальна екологія. Суми: Університетська книга, 2025. 16с.
2. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: навч. посібник. К.: Знання, КОО, 2000. 203 с.
3. Кучерявий В.П. Екологія. Львів: Світ, 2000. 500 с.
4. Червона книга України. Рослинний світ/ за ред. Я. П. Дідуха. К. :Глобалконсалтинг, 2009. 900 с.
5. Червона книга України. Тваринний світ/ за ред. І. А. Акімова К. : Глобалконсалтинг, 2009. 600 с.

6. Грищик В., Канарський Ю., Бедрій Я. Екологія довкілля. Охорона природи : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ : Кондор, 2018. 290 с.
7. Тагієв С.Р. Охорона довкілля в Україні. Київ: Дакор, 2014. 192 с.
8. Бойчук Ю.Д., Солошенко Е.М., Бугай О.В. Екологія та охорона навколишнього середовища. Суми: Університетська книга, 2023. 316 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://mepr.gov.ua> – Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
2. <https://redbook-ua.org> – Червона книга України
3. <http://www.geograf.com.ua/biogeografiya> – Біоми Землі.

ЗКратко О.В.